

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. birželio 9 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Gražinos Davidonienės (kolegijos pirmininkė), Andžej Maciejewski ir Algirdo Taminsko (pranešėjas),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal ieškovo A. K. kasacinį skundą dėl Kauno apygardos teismo 2020 m. rugsėjo 1 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo A. K. ieškinį atsakovei uždarajai akcinei bendrovei „Kesko Senukai Digital“ dėl pirkimo–pardavimo sutarties nutraukimo, restitucijos taikymo ir neturtinės žalos atlyginimo priteisimo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių bylinėjimosi išlaidų paskirstymą (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 93 straipsnis), aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovas A. K. prašė: nutraukti pirkimo–pardavimo sutartį, sudarytą su atsakove UAB „Kesko Senukai Digital“, ir taikyti restituciją – grąžinti ieškovui už prekę sumokėtą sumą – 84,99 Eur, priteisti 5 proc. dydžio metines procesines palūkanas nuo bylos iškėlimo teisme iki teismo sprendimo visiško įvykdymo, 500 Eur neturtinės žalos ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Ieškovas nurodė, kad 2017 m. rugpjūčio 16 d. iš atsakovės internetinės parduotuvės įsigijo prekę – rankinį diskinių pjūklą „Bosch PKS 66A“, kuris kainavo 84,99 Eur. Garantinio laikotarpio metu įrankis buvo naudojamas minimaliai ir tik asmeninėms reikmėms. Darbo metu iš įrankio pradėjo rūkti dūmai ir jis užstrigo. Ieškovas pateikė jį garantiniam aptarnavimui. Įrankio diagnostiką atlikęs atsakovės įgaliotasis servisas žinute informavo, kad ieškovas turi sumokėti už remontą 35,03 Eur. Ieškovui nesutikus garantiniu laikotarpiu mokėti už prekės remontą, servisas atsisakė remontuoti įrankį ir informavo atsakovę, kad jis nepriimamas garantiniam remontui, nes gedimas atsirado dėl išorinių mechaninių veiksmų. Kadangi gamyklinių pažeidimų nebuvo nustatyta, tai atsakovė atsisakė grąžinti ieškovui pinigus už garantinio laikotarpio metu sugedusį įrankį. Ieškovas kreipėsi į Valstybinę vartotojų teisių apsaugos tarnybą. Šinurodė ekspertizės specialistui ištirti ieškovui priklausančią įrankį. Specialistas išvadoje konstatavo, kad ieškovo kaltės dėl pjūklo gedimo nenustatyta. Neišsprendus ginčo taikiu būdu, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba nagrinėjo ieškovo prašymą iš esmės ir 2019 m. spalio 2 d. nutarimu atmetė ieškovo reikalavimus nutraukti rankinio diskinio pjūklo „Bosch PKS 66A“ pirkimo–pardavimo sutartį bei grąžinti už įrankį sumokėtus pinigus.
4. Ieškovas taip pat teigė, kad, sugedus įsigytam rankiniam diskiniam pjūklui, jis patyrė nepatogumų, bereikalingų laiko sąnaudų ir išlaidų kelionėms, įrodymams surinkti, tai sukėlė psichologinį stresą bei išgyvenimus, dėl to jis patyrė neturtinės žalos, kurią vertina 500 Eur ir prašo priteisti jos atlyginimą iš atsakovės.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

5. Marijampolės apylinkės teismas 2020 m. kovo 12 d. sprendimu dalį ieškinio tenkino: nutraukė ieškovo A. K. ir atsakovės UAB „Kesko Senukai Digital“ 2017 m. rugpjūčio 16 d. sudarytą pirkimo–pardavimo sutartį, taikė restituciją ir priteisė ieškovo naudai iš atsakovės 84,99 Eur už parduotą daiktą sumokėtą kainą, o ieškovą A. K. įpareigojo grąžinti atsakovei rankinį diskinių pjūklą „Bosch PKS 66A“, priteisė ieškovui iš atsakovės 5 proc. dydžio metines palūkanas už priteistą sumą (84,99 Eur) nuo 2019 m. lapkričio 28 d. iki teismo sprendimo visiško įvykdymo; kitą ieškinio dalį atmetė; paskirstė bylinėjimosi išlaidas – priteisė iš ieškovo atsakovės naudai 262,50 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.
6. Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad ieškovo įsigytos prekės trūkumai atsirado jai suteiktu garantiniu laikotarpiu, ir padarė išvadą, jog atsakovė neįrodė ieškovo kaltės dėl įsigyto rankinio diskinio pjūklo gedimo. Pažymėjęs, kad nors ir nebuvo nustatytas tikslus prekės gedimas, tačiau pagal byloje esančius duomenis nustatęs, jog įrankis neveikia, pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad prekės trūkumai, išaiškėję per garantinį terminą, pripažintini esminiais ir trukdančiais daiktą naudoti pagal paskirtį. Nurodytų aplinkybių pagrindu pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad ieškovo reikalavimas dėl ginčo pirkimo–pardavimo sutarties nutraukimo bei restitucijos taikymo yra pagrįstas ir tenkintinas (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.334 straipsnio 1 dalies 4 punktas, 6.363 straipsnio 8 ir 9 dalys). Tenkinęs šį reikalavimą, pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad ieškovui iš atsakovės priteistinos 5 proc. dydžio metinės palūkanos už priteistą sumą (84,99 Eur) nuo bylos iškėlimo teisme dienos (2019 m. lapkričio 28 d.) iki teismo sprendimo visiško įvykdymo.

7. Spręsdamas dėl ieškovo reikalavimo priteisti 500 Eur neturtinės žalos atlyginimo, pirmosios instancijos teismas nurodė, kad vien tik atitinkamos neturtinės vertybės pažeidimas nereikia ir neturtinės žalos padarymo. Nors teismas nesutiko su atsakovės pozicija, kad neturtinė žala dėl netinkamos kokybės prekių ir paslaugų atlyginama tik tada, kai atimama gyvybė ar sužalojama asmens sveikata, tačiau vertino, jog ieškovas nepateikė jokių įrodymų, kaip pasireiškė jo patirtas stresas ir kokie buvo jo padariniai, ar kreipėsi į gydytojus, ar turėjo vartoti medikamentus ir pan. Pirmosios instancijos teismo nuomone, byloje nėra jokių duomenų, kad atsakovės atstovai ir jų atliekami veiksmai ieškovui būtų sukėlę jo nurodomą psichologinį stresą ir išgyvenimus; priešingai, ta aplinkybė, kad atsakovė, gavusi ieškinį, susisiektė su ieškovu ir geranoriškai pasiūlė grąžinti pinigus už netinkamos kokybės prekę, tačiau jis nesutiko, kaip tik įrodo, kad ieškovas jokios neturtinės žalos nepatyrė. Atsižvelgdamas į nurodytas aplinkybes ir į tai, kad ieškovas nepateikė jokių įrodymų, kurių pagrindu būtų galima konstatuoti neturtinės žalos padarymo faktą, ieškovo reikalavimą dėl 500 Eur neturtinės žalos atlyginimo priteisimo iš atsakovės pirmosios instancijos teismas atmetė kaip nepagrįstą ir neįrodytą.
8. Spręsdamas dėl patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, pirmosios instancijos teismas nurodė, kad šioje byloje patenkinta dalis ieškovo ieškinio – 50 procentų, atmesta – 50 procentų, todėl šalių patirtos bylinėjimosi išlaidos paskirstytinos proporcingai teismo patenkintų ir atmestų ieškinio reikalavimų daliai ([CPK 93 straipsnio 2 dalis](#)), t. y. iš ieškovo atsakovės naudai priteistina 272,50 Eur bylinėjimosi išlaidų (545 Eur x 50 proc.) atlyginimo, o iš atsakovės ieškovo naudai – 10 Eur žyminio mokesčio (20 Eur x 50 proc.). Atsižvelgdamas į tai, kad ieškovas atsakovei turi sumokėti 272,50 Eur, o atsakovė ieškovui – 10 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad, vadovaujantis ekonomiško principu, tikslinga atlikti 10 Eur sumos įskaitymą ir šia suma sumažinti iš ieškovo atsakovės naudai priteistų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą iki 262,50 Eur.
9. Kauno apygardos teismas, išnagrinėjęs civilinę bylą pagal ieškovo A. K. apeliacinį skundą, 2020 m. rugsėjo 1 d. nutartimi Marijampolės apylinkės teismo 2020 m. kovo 12 d. sprendimą paliko nepakeistą.
10. Atkreipęs dėmesį į tai, kad nagrinėjamoje byloje ieškovas įrodinėja, jog 2017 m. nusipirko netinkamos kokybės gaminį, dėl to iki 2019 m. dėl naudojimosi tokiu gaminiu jam buvo sutrikdyta sveikata ir dėl to jis patyrė 500 Eur neturtinės žalos, apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad ieškovo kartu su apeliaciniu skundu pateikti rašytiniai įrodymai (apie tai, kad 2020 m. kovo – balandžio mėnesiais jis kreipėsi į gydymo įstaigų neurologinį skyrių dėl sveikatos sutrikimų; taip pat apie tai, kad 2020 m. sausio – birželio mėnesiais jis buvo nedarbingas) neturi jokio ryšio su byloje nagrinėjamu ieškiniu dalyku ir faktiniu pagrindu, todėl pateiktus papildomus rašytinius įrodymus atsisakė priimti ir jų nevertino bylą nagrinėdamas apeliacine tvarka.
11. Apeliacinės instancijos teismas pripažino pagrįstomis pirmosios instancijos teismo išvadas, kad ieškovas nepateikė jokių įstatymo leidinių įrodymų, jog jam pasireiškė stresas dėl įgyto netinkamos kokybės gaminio ir kilo neigiamų padarinių jo sveikatai, ir dėl to atsirado neturtinė žala, kurią turėtų atlyginti atsakovė. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, ieškovas byloje nepateikė įrodymų, kad dėl savo nurodomų išgyvenimų jis turėjo lankytis pas gydytojus, pirkti ir vartoti specifinius vaistus, jog jo gyvenimo kokybė pablogėjo tokiu laipsniu, kad reikėtų kompensuoti praradimus 500 Eur suma, ją priteisiant iš atsakovės.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

12. Kasaciniu skundu ieškovas A. K. prašo panaikinti Marijampolės apylinkės teismo 2020 m. kovo 12 d. sprendimo dalį, kuria priteista iš ieškovo atsakovės naudai 262,50 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, bei Kauno apygardos teismo 2020 m. rugsėjo 1 d. nutarties dalį, kuria paliktas nepakeistas pirmosios instancijos teismo sprendimas dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo atsakovei iš ieškovo priteisimo, ir dėl šios dalies priimti naują sprendimą, kuriuo nebūtų priteistas iš ieškovo atsakovės naudai bylinėjimosi išlaidų atlyginimas; priteisti bylinėjimosi kasaciniame teisme išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 12.1. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai nepagrįstai nusprendė, kad ieškovas neįrodė neturtinės žalos padarymo fakto, tačiau, vengdamas tolesnio ginčo ir papildomo bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo, jis (ieškovas) nebeginėja pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų dalies, kuria netenkintas reikalavimas dėl neturtinės žalos atlyginimo ieškovui iš atsakovės priteisimo, ir šios dalies ieškiniu atsisako, nesutinka tik su bylą nagrinėjusių teismų sprendimu priteisti iš ieškovo atsakovės naudai jos turėtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
 - 12.2. Bylą nagrinėję pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai priteisė iš ieškovo atsakovės naudai nepagrįstai didelį bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Jis neviršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 patvirtintose Rekomendacijos dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio (toliau – Rekomendacijos) nustatyto maksimalaus dydžio, tačiau neatitinka protingumo, sąžiningumo ir teisingumo kriterijų. Ieškinys iš esmės buvo patenkintas, atsisakyta tenkinti tik išvestinį reikalavimą – priteisti prašomą neturtinės žalos atlyginimą. Dėl to atsakovės patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimas neturėjo būti iš ieškovo priteistas atsakovei.
13. Atsiliepimu į kasacinį skundą atsakovė UAB „Kesko Senukai Digital“ prašo Kauno apygardos teismo 2020 m. rugsėjo 1 d. nutartį palikti nepakeistą. Atsiliepinas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:
 - 13.1. Pagal [CPK](#) 341 straipsnį kasacija galima dėl pirmosios instancijos teismo sprendimų ir nutarčių, peržiūrėtų apeliacine tvarka. Ieškovas bylos nagrinėjimo apeliacinės instancijos teisme metu neginčijo atsakovės naudai iš jo priteistų bylinėjimosi išlaidų, taigi pirmosios instancijos teismo dalis šiuo klausimu nebuvo peržiūruta apeliacine tvarka.
 - 13.2. Pirmosios instancijos teismas, atsižvelgdamas į ieškinio patenkintų ir atmestų reikalavimų dalį bei faktą, jog atsakovės prašomos priteisti advokato padėjėjos išlaidos už suteiktą pagalbą neviršija Rekomendacijoje nustatyto maksimalaus dydžio, nutarė iš ieškovo atsakovės naudai priteisti 50 procentų nuo prašytų 545 Eur išlaidų atlyginimo. Taigi bylinėjimosi išlaidų atlyginimas atsakovei buvo priteistas laikantis teisės aktuose įtvirtintų bendrųjų bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taisyklių ([CPK 93 straipsnio 2 dalis](#), 98 straipsnis). Atsižvelgiant į tai, kad atsakovės patirtos išlaidos už advokato padėjėjos teises paslaugas yra mažesnės nei Rekomendacijose nurodomos maksimalios išlaidos, taip pat į tai, kad atsakovė neprašė atlyginti advokato padėjėjos turėtų degalų bei kelionės sąnaudų, iš ieškovo atsakovės naudai priteisto bylinėjimosi išlaidų atlyginimo dydis atitinka ir protingumo, sąžiningumo bei teisingumo kriterijus. Byloje nėra duomenų, kad atsakovės procesinis elgesys buvo netinkamas, todėl nebuvo pagrindo taikyti [CPK](#) 93 straipsnio 4 dalyje įtvirtintą išimtį ir nukrypti nuo bendrųjų bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taisyklių. Priešingai, atsakovė patyrė bylinėjimosi išlaidų būtent dėl ieškovo veiksmų (byloje nustatyta, kad atsakovė, sužinojusi apie pateiktą ieškinį, susisiektė su ieškovu ir siūlė išspręsti ginčą taikiai, tačiau ieškovas nesutiko), todėl šioje byloje pagrįstai iš ieškovo atsakovės naudai buvo priteistas jos patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimas.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

Del proceso teisės normų, reglamentuojančių bylinėjimosi išlaidų paskirstymą, taikymo nagrinėjamoje byloje

14. Bylinėjimosi išlaidų paskirstymo tvarka reglamentuojama [CPK 93, 94, 96, 96¹, 98](#) straipsniuose.
15. Pagal [CPK 93 straipsnio](#) 1 dalies, 98 straipsnio nuostatas bylinėjimosi išlaidos, tarp jų išlaidos advokato pagalbai apmokėti, atlyginamos šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jų atlyginimą priteisiant iš antrosios šalies. Pagal [CPK 93 straipsnio](#) 2 dalį, jeigu ieškinyje patenkintas iš dalies, šiame straipsnyje nurodytos išlaidos priteisiamos ieškovui proporcingai teismo patenkintų reikalavimų daliai, o atsakovui – proporcingai teismo atmestų ieškinių reikalavimų daliai.
16. Esminis principas, kuriuo paremtos šios nutarties 15 punkte aptartos taisyklės, yra tas, kad „pralaimėjęs moka“. Bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taisyklės yra sureguliuotos taip, kad būtų užtikrinta šalies, laimėjusios bylą, teisė į bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Pagrindas, pagal kurį yra nustatoma laimėjusioji šalis ir atitinkamai paskirstomos bylinėjimosi išlaidos, pirmosios instancijos teisme yra ieškinių pareikštų materialinių subjektinių reikalavimų išsprendimo rezultatas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. kovo 18 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-66-469/2020](#), 15 punktas).
17. Kartu pažymėtina, kad toks bylinėjimosi išlaidų paskirstymo principas turi ir prevencinį pobūdį – skatina asmenis ieškoti ir rinktis alternatyvų ginčo sprendimo būdą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. balandžio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-131-378/2019, 79 punktas). Teisminį procesą ginčui išspręsti inicijavęs asmuo prisiima riziką, kad, netenkinus jo ieškinių, jam gali tekti patirti su bylos nagrinėjimu susijusių išlaidų, be kita ko, atlyginti kitų bylos šalių patirtas pagrįstas bylinėjimosi išlaidas.
18. Nagrinėjamoje byloje ieškovas buvo pareiškęs šiuos reikalavimus: nutraukti su atsakove sudarytą pirkimo-pardavimo sutartį ir taikyti restituciją (grąžinti jam už prekę sumokėtą visą pinigų sumą – 84,99 Eur), priteisti 5 proc. dydžio metines procesines palūkanas bei atlyginti netinkamos kokybės daikto pardavimų padarytą neturtinę žalą, kurią ieškovas vertino 500 Eur. Pirmosios instancijos teismas tenkino dalį ieškinių ir ieškovo reikalavimus dėl pirkimo-pardavimo sutarties nutraukimo, restitucijos taikymo bei procesinių palūkanų priteisimo patenkino, nusprendė, kad taip yra patenkinta 50 proc., atmesta – 50 proc. ieškovo reikalavimų, ir atitinkamai paskirstė bylinėjimosi išlaidas, priteisdamas iš ieškovo atsakovės naudai 262,50 Eur išlaidų už advokato padėjėjos teisinės paslaugos atlyginimo. Apeliacinės instancijos teismas pirmosios instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą.
19. Kasaciniame skunde keliamas klausimas, ar, iš ieškovo atsakovės naudai priteisto bylinėjimosi išlaidų (atsakovės turėtų už advokato padėjėjos pagalbą) atlyginimo sumai (262,50 Eur) viršijant ieškovui priteistą sumą (84,99 Eur + 5 proc. dydžio metines procesines palūkanas), nebuvo suvaržyta ieškovo teisė į teisminę gynybą.
20. Remiantis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsniu, [CPK 5 straipsniu](#) asmenys turi įstatymo garantuojamą teisę kreiptis į teismą teisminės gynybos.
21. Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 6 straipsnio 1 dalyje asmenims garantuojama teisė į teisingą bylos nagrinėjimą, apimanti ir teisę kreiptis į teismą. Teisė kreiptis į teismą suprantama kaip kiekvienam asmeniui užtikrinama teisė teisme pateikti bet kokių reikalavimų, susijusių su jo civilinėmis teisėmis ir pareigomis (žr. EŽTT 2016 m. lapkričio 29 d. sprendimo byloje *Lupeni Graikijos katalikų parapija ir kiti prieš Rumuniją*, peticijos Nr. 76943/11, 84–89 punktus ir juose pateiktas nuorodas; Didžiosios kolegijos 2018 m. kovo 15 d. sprendimo byloje *Na?t-Liman prieš Šveicariją*, peticijos Nr. 51357/07, 112–113 punktus).
22. Vien tik tvarkos kreiptis į teismą buvimas ir formalių reikalavimų nustatymas dar savaime nereikia, kad yra pažeidžiama teisė į teisminę gynybą. Teismas turi būti įtikintas, kad taikomi apribojimai neriboja ar nesumažina asmeniui paliktos teisės kreiptis į teismą tokiu būdu ar tokiu mastu, kad būtų pažeista pati šios teisės esmė. Apribojimas nebus suderinamas su Konvencijos 6 straipsnio 1 dalimi, jei juo nesiekama teisėto tikslo ir jei nėra pagrįsto proporcingo santykio tarp taikomų priemonių ir siekiamo tikslo (žr., pavyzdžiui, 2005 m. liepos 7 d. sprendimo byloje *Mihajlović prieš Kroatiją*, peticijos Nr. 21752/02, 41 punktą).
23. Pasisakydamas dėl proporcingumo siekiamam teisėtam tikslui EŽTT yra konstatavęs, kad taisyklės „pralaimėjęs moka“ taikymas, griežtai laikantis proporcingo bylinėjimosi išlaidų priteisimo pagal patenkintus (atmestus) reikalavimus, byloje dėl neturtinės žalos atlyginimo gali lemti neproporcingą asmens teisės į teisminę gynybą suvaržymą (EŽTT 2013 m. liepos 18 d. sprendimas byloje *Klausz prieš Kroatiją*, peticijos Nr. 28963/10, 97 punktas). Šioje byloje EŽTT, nagrinėdamas pralaimėjusios šalies pareigą padengti kitos šalies bylinėjimosi išlaidas (taisyklė „pralaimėjęs moka“) konstatavo teisės į teisminę gynybą pažeidimą, nes kai buvo tenkinta dalis ieškinių priteisti neturtinės žalos atlyginimą ir pareiškėjas buvo įpareigotas padengti kitos šalies atstovavimo išlaidas, dėl to jis prarado beveik visą jam priteistą kompensaciją.
24. Vis dėlto vertindamas, ar apribojimu buvo siekiama teisėto tikslo, EŽTT yra išaiškinęs, kad taisyklės „pralaimėjęs moka“ ir su ja susijusių teisės normų tikslas yra išvengti bereikalingo bylinėjimosi ir nepagrįstai didelių bylinėjimosi išlaidų, atgrasant potencialius ieškovus nuo nepagrįstų ieškinių pareiškimo ar perdėtų reikalavimų pateikimo, išvengiant su tuo susijusių padarinių. EŽTT pripažino, kad tokiomis taisyklėmis, siekiant atgrasyti nuo nepagrįsto bylinėjimosi ir per didelių išlaidų, paprastai siekiama teisėto tikslo – užtikrinti tinkamą teisingumo vykdymą ir apsaugoti kitų teises (EŽTT 2013 m. liepos 18 d. sprendimas byloje *Klausz prieš Kroatiją*, peticijos Nr. 28963/10, 84 punktas).
25. EŽTT yra pažymėjęs, jog bylinėjimosi išlaidų atlyginimo taisyklės reiškia, kad kai ieškovo civilinis ieškinyje tenkinamas tik iš dalies, jam gali tekti atlyginti atsakovo išlaidas (įskaitant turėtas advokato pagalbai) proporcingai procentinei nepatenkinto ieškinių daliai. Konkrečiai, jeigu teismas nustato, kad reikalavimas atlyginti žalą atsakovo atžvilgiu iš esmės yra pagrįstas, tačiau savo apimtini perteklinis, jis įpareigoja atsakovą atlyginti ieškovui žalą ir taip pat gali įpareigoti ieškovą atlyginti atsakovo bylinėjimosi išlaidas. Kai ieškovas pareiškia pernelyg didelį reikalavimą, jo patiriamos išlaidos gali viršyti priteistos žalos atlyginimo sumą, o finansinis bylos rezultatas yra naudingas atsakovui, nepaisant teismo išvados, kad ieškovas patyrė nuostolių, dėl kurių jam turėjo būti atlyginta žala (pirmiau nurodytas EŽTT sprendimas byloje *Klausz prieš Kroatiją*, 80 punktas).
26. Taigi, viena vertus, EŽTT akcentuoja, kad bylą nagrinėjantys nacionaliniai teismai, taikydami bylinėjimosi išlaidų atlyginimo taisykles, turi didelę diskreciją paskirstyti bylinėjimosi išlaidas dalinės procesinės sėkmės atvejais taip, kad būtų išvengta neproporcingos naštos bylą inicijavusiam asmeniui uždėjimo. Kita vertus, EŽTT akcentuoja bylinėjimosi išlaidų atlyginimo taisyklių tikslą apsaugoti atsakovus nuo ieškovo reikiamų nepagrįstų ar pernelyg didelių reikalavimų ir tokiu būdu nepagrįstai didinamų atsakovo patiriamų su bylos nagrinėjimu teisme susijusių (tarp jų – ir atstovavimo) išlaidų.
27. Nagrinėjamoje byloje bylinėjimosi išlaidų paskirstymo kontekste ieškovo teisės į teisminę gynybą užtikrinimo požiūriu atkreiptinas dėmesys į tai, kad šios nutarties 15 ir 16 punktuose aptartoms bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taisyklėms nėra būdingas absoliutumas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. kovo 18 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-66-469/2020](#), 16 punktas). Pagal [CPK 93 straipsnio](#) 4 dalį, teismas gali nukrypti nuo šio straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nustatytų bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taisyklių, atsižvelgdamas į tai, ar šalių procesinės elgesys buvo tinkamas, ir įvertindamas priežastis, dėl kurių susidarė bylinėjimosi išlaidos. Šalies procesinis elgesys laikomas tinkamu, jeigu ji sąžiningai naudojosi procesinėmis teisėmis ir sąžiningai atliko procesines pareigas.
28. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad kasacinio teismo praktikoje pripažįstama, jog, sprendžiant, kam ir (ar) kokia apimtini turėtų tekti bylinėjimosi

išlaidų atlyginimo našta, svarbią reikšmę turi kaltė (atsakomybė) dėl proceso. Atsakomybė ir kaltė dėl bylinėjimosi išlaidų nustatoma pagal procesinius šalių santykius, jų procesinį elgesį, tai yra vertinamas bylinėjimosi išlaidų priežastingumas, šalių apdairumas ir rūpestingumas, atliekant procesinius veiksmus, įskaitytinai ir inicijuojant patį bylos procesą, t. y. paduodant ieškinį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. rugsėjo 28 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-360/2010](#)). Vertindamas šalies procesinį elgesį teismas turi atsižvelgti, be kita ko, ar buvo galimybė šį ginčą spręsti neteisminiu keliu ir šalis juo pasinaudojo, ar šalis pagrįstai pradėjo procesą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 27 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-41-1075/2020](#), 15 punktas).

29. Pažymėtina, kad bylinėjimosi išlaidų paskirstymo suderinamumo su Konvencijos reikalavimais byloje EŽTT taip pat vertina paties asmens elgesį, jo prisidėjimą prie konkretaus dydžio bylinėjimosi išlaidų (pvz., ar buvo reikšti akivaizdžiai nepagrįsti reikalavimai, klausimai) (pirmiau nurodytas EŽTT sprendimas byloje *Klauz prieš Kroatiją*).
30. Nagrinėjamoje byloje nustatyta joje atsiradusių bylinėjimosi išlaidų paskirstymui ir jų atlyginimo priteisimui, teisėjų kolegijos vertinimu, reikšminga aplinkybė, kad, ieškovui pateikus ieškinį, atsakovės atstovas kreipėsi į ieškovą ir siūlė išspręsti ginčą taikiai, grąžinant už ginčo prekę sumokėtus pinigus, tačiau ieškovas su tokiu ginčo išsprendimu nesutiko. Taigi ieškovas turėjo galimybę rinktis kitokį ginčo sprendimo būdą (išspręsti ginčą taikiai ir susigrąžinti už netinkamos kokybės prekę sumokėtą pinigų sumą), tačiau siekė ginčo nagrinėjimo teisme inicijuodamas civilinę bylą ir pareikšdamas ieškinį atsakovei dėl pirkimo–pardavimo sutarties nutraukimo, restitucijos taikymo, procesinių palūkanų ir 500 Eur neturtinės žalos atlyginimo priteisimo. Jeigu ieškovas būtų sutikęs su atsakovės siūlymu išspręsti ginčą taikiai, be jo nagrinėjimo teisme, bylinėjimosi išlaidų (be kita ko, ir atsakovės turėtų advokato padėjėjos pagalbai) apskritai nebūtų susidarę.
31. Atsižvelgdama į tai, kad, kaip minėta šios nutarties 30 punkte, ieškovas turėjo galimybę, pasinaudojęs atsakovės pasiūlymu, išspręsti ginčą taikiai ir susigrąžinti už netinkamos kokybės prekę sumokėtą pinigų sumą, tačiau nesutiko su tokiu atsakovės pasiūlymu ir reikalavo ne tik už netinkamos kokybės prekę sumokėtos pinigų sumos, bet ir neturtinės žalos atlyginimo, teisėjų kolegija kaip nepagrįstą vertina kasacinio skundo argumentą, jog reikalavimas priteisti neturtinės žalos atlyginimą buvo tik išvestinis.
32. Nagrinėjamoje byloje ginčijamas atsakovės patirtas bylinėjimosi išlaidas sudaro procesinius dokumentus rengusios ir atsakovei pirmosios instancijos teisme atstovavusios advokato padėjėjos darbo ir laiko sąnaudos. Jos neviršija (tai pažymima ir ieškovo kasaciniame skunde) Rekomendacijose nustatyto maksimalaus dydžio. Byloje taip pat nenustatyta, kad atsakovė būtų nesąžiningai naudojusi savo procesinėmis teisėmis, kas būtų turėję įtakos nebūtinų ir nepagrįstų bylinėjimosi išlaidų atsiradimui ar išaugimui.
33. Remdamasi pirmiau išdėstytais argumentais, atsižvelgdama į ieškinių pareikštų materialijų reikalavimų išsprendimo rezultatą (t. y. į tai, kad dalis ieškovo lūkesčių, kurių buvo siekta ieškiniu, liko nepatenkinta, sprendimas byloje priimtas iš dalies ir atsakovės naudai), [CPK](#) 93 straipsnio 4 dalyje nustatytą galimybę nukrypti nuo bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taisyklių (ir šiuo atveju į tai, kad dėl ieškovo procesinio elgesio (inicijuojant patį bylos procesą, nors būta galimybės išspręsti ginčą taikiai, kas turėjo įtakos bylinėjimosi išlaidų atsiradimui) buvo pagrindas šia galimybe pasinaudoti), teisėjų kolegija nusprendžia, kad nagrinėjamoje byloje, nustatant šios nutarties 18 punkte nurodytas ieškinių patenkinimo ir atmetimo proporcijas, bylinėjimosi išlaidų paskirstymą reglamentuojančios proceso teisės normos, taip pat teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principai nebuvo pažeisti ir ieškovo teisė į teisminę gynybą nebuvo suvaržyta ([CPK 5 straipsnis](#)).
34. Bylos duomenimis, ieškovas, praleidęs terminą apeliaciniam skundui šioje byloje paduoti ir siekdamas jo atnaujinimo, teikė procesinius dokumentus, tarp jų – ir savo paties rašytą dokumentą, įvardytą „Skundas“, kuriame, be kita ko, nurodė, kad nesutinka su pirmosios instancijos teismo sprendimu priteisti iš jo atsakovei šios patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, argumentuodamas, jog „tikisi rasti teisybę ir jam viena ranka duoda, o keliomis rankomis atima ir dar įpareigoja grąžinti bylinėjimosi išlaidas UAB „Kesko Senukai Digital“. Vėliau, teikdamas advokatės surašytą apeliacinį skundą ir prašydamas panaikinti pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį, kuria atmeta ieškinių dalis dėl neturtinės žalos atlyginimo priteisimo, ieškovas kartu prašė panaikinti ir pirmosios instancijos teismo sprendimo dalį, kuria iš ieškovo priteista atsakovės naudai 262,50 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. Todėl teisėjų kolegija vertina, kad ieškovas bylinėjimosi išlaidų paskirstymo teisėtumo ir pagrįstumo klausimą kėlė ir apeliacinės instancijos teisme, tik, siekdamas reikalavimo priteisti neturtinės žalos atlyginimą patenkinimo, klausimo dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo išsprendimą siejo su nurodyto reikalavimo jo naudai išsprendimu. Atsižvelgiant į tai, nesutiktina su atsakovės atsiliepimo į kasacinį skundą argumentu, kad ieškovas bylos nagrinėjimo apeliacinės instancijos teisme metu neginčijo atsakovės naudai iš jo priteisto bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.
35. Remdamasi tuo, kas išdėstyta, teisėjų kolegija konstatuoja, kad ieškovo kasacinio skundo argumentai neteikia teisinio pagrindo keisti ar naikinti skundžiamą apeliacinės instancijos teismo nutartį, todėl kasacinis skundas atmetinas, o apeliacinės instancijos teismo nutartis paliktina nepakeista ([CPK 346 straipsnis](#), 359 straipsnio 1 dalies 1 punktas ir 3 dalis).

Dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo

36. Ieškovui buvo teikiama 100 proc. dydžio valstybės garantuojama antrinė teisinė pagalba (Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos Kauno skyriaus 2020 m. rugsėjo 30 d. sprendimas Nr. (8.2)TP-20-T-3204-10910 ir 2020 m. spalio 27 d. sprendimas dėl šio sprendimo pakeitimo). Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos Kauno skyriaus 2021 m. gegužės 11 d. pažymos Nr. (12.33 Mr) PT-3436 „Dėl antrinės teisinės pagalbos išlaidų“ duomenimis, valstybės naudai priteistina antrinės teisinės pagalbos išlaidų suma – 280,67 Eur. Konstatavus, kad ieškovo kasacinis skundas atmetinas, šių bylinėjimosi išlaidų atlyginimas valstybei iš kitos šalies nepriteistinas ([CPK 93 straipsnis](#) 1 dalis, 96¹ straipsnio 2 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 1 punktu ir 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Kauno apygardos teismo 2020 m. rugsėjo 1 d. nutartį palikti nepakeistą.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Gražina Davidonienė

Andžej Maciejevski

